মাদ্ৰাছ ৰাজ্য আৰু অন্য এজন

বনাম

মেচাৰ্চ এম. এ. নুৰ মহম্মদ এণ্ড কো.

(বি. পি. সিন্হা, মু. ন্যা., জে. এল. কাপুৰ, পি. বি. গজেন্দ্ৰগদকৰ, কে. চুব্বা ৰাও আৰু কে. এন. ৱানচু, ন্যা.)

বিক্ৰী কৰ – চামৰা আৰু ছালৰ বিক্ৰী - একাধিক কৰ ৰেহাই - অনুজ্ঞাপত্ৰবিহীন ব্যৱসায়ী - একক বিন্দু কৰাৰোপণ দাবী কৰিব পাৰে নেকি - একাধিক কৰৰ ব্যৱস্থা কৰা নিয়মৰ বৈধতা - মাদ্ৰাছ সাধাৰণ বিক্ৰী কৰ (মুঠ আয় আৰু কৰ নিৰ্ধাৰণ) নিয়ম, ১৯৩৯, নিয়ম ১৬(৫) - মাদ্ৰাছ সাধাৰণ বিক্ৰী কৰ অধিনিয়ম, ১৯৩৯ (১৯৩৯ চনৰ ৯), উপ-ধাৰা ৩, ৫(VI), ৬ক।

প্ৰতিবাদী অৰ্থাৎ চৰ্ম সংস্কাৰণীৰ ব্যৱসায় চলোৱা প্ৰতিষ্ঠানটোৱে ১৯৩৯ চনৰ মাদ্ৰাজ সাধাৰণ বিক্ৰী কৰ অধিনিয়মখনৰ বিধান অনুসৰি অনুজ্ঞাপত্ৰ লৈছিল যদিও আকলন বৰ্ষ ১৯৫২-১৯৫৩-ৰ বাবে অনুজ্ঞাপত্ৰ নবীকৰণ কৰা নাছিল আৰু বছৰটোৰ ভিতৰত সংস্কাৰ কৰা চামৰা আৰু ছালৰ বিক্ৰী মূল্য ওপৰত বিক্ৰী কৰ নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছিল। ই ভাৰতৰ সংবিধানৰ ২২৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সন্মুখত আবেদন দাখিল কৰি কৰ নিৰ্ধাৰণৰ আদেশৰ বৈধতাক এই ভিত্তিসমূহত প্ৰত্যাহ্বান জনায় যে আইনখনৰ ধাৰা ৫(vi)-ৰ অধীনত চামৰা আৰু ছালৰ ক্ষেত্ৰত বিক্ৰী কৰ পৰিশোধ কৰাৰ দায়বদ্ধতা কেৱল একক বিন্দুতহে হ'ব পাৰে; ৯১৩৯ চনৰ মাদ্ৰাজ সাধাৰণ বিক্ৰী কৰ (মুঠ আয় আৰু কৰ নিৰ্ধাৰণ) নিয়মৰ ১৬(৫) নম্বৰ নিয়ম, যিয়ে এই কৰ ব্যৱস্থাৰ কাৰ্য্যকলাপ অনুজ্ঞাপত্ৰপ্ৰাপ্ত ব্যৱসায়ীসকলৰ মাজত সীমিত কৰি ৰাখিছিল, সেয়া শক্তি বিৰুদ্ধ আছিল কাৰণ ই ধাৰা ৫(vi) উলংঘা কৰিছিল আৰু এই ৰায় ভি. এম. চৈয়দ মহম্মদ এণ্ড কো. বনাম মাদ্ৰাছ ৰাজ্য, [১৯৫৪] এছ.চি.আৰ. ১১১৭-ত দিয়া হৈছিল; আৰু অনুজ্ঞাপত্ৰ উলিয়াই নোলোৱা ব্যৱসায়ীৰ ক্ষেত্ৰত ৬ক ধাৰা প্ৰযোজ্য নাছিল।

ৰায় দিয়া হৈছিল, যে মাদ্ৰাছ সাধাৰণ বিক্ৰী কৰ অধিনিয়ম, ১৯৩৯-ৰ ধাৰা ৩-য়ে ব্যৱসায়ীৰ সৰ্বমুঠ আয়ত একাধিক বিন্দুত কৰাৰোপণৰ পৰিকল্পনা কৰে, কিন্তু ধাৰা ৫-ৰ অধীনত কিছুমান নিৰ্দিষ্ট সামগ্ৰীৰ বিক্ৰী লেনদেনৰ ক্ষেত্ৰত ব্যতিক্ৰম কৰা হয়, য'ত কিছুমান নিষেধাজ্ঞা আৰু চৰ্তৰ অধীনত একক বিন্দু কৰ লোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰা হয় যিয়ে অনুজ্ঞাপত্ৰৰ দৰে চৰ্তসমূহ অন্তৰ্ভুক্ত কৰে, আৰু যদি চৰ্ত আৰু নিষেধাজ্ঞাসমূহ মানি চলা নহয়, তেন্তে ধাৰা ৬(ক)-ৰ অধীনত ধাৰা ৩-ৰ অধীনত কৰ আৰোপ কৰিব লাগে যেন ধাৰা ৫-ৰ বিধানসমূহ এনে বিক্ৰীৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য নহয়। সেই অনুসৰি ১৯৩৯ চনৰ মাদ্ৰাজ সাধাৰণ বিক্ৰী কৰ (মুঠ আয় আৰু কৰ নিৰ্ধাৰণ) নিয়মৰ ১৬(৫) নিয়ম শক্তি বিৰুদ্ধ নহয়।

চৈয়দ মহম্মদ এণ্ড কোম্পানী বনাম অন্ধ্ৰ ৰাজ্য, [১৯৫৬] ৭ এছ.টি.চি. ৪৬৫ আৰু মাইচোৰ ৰাজ্য বনাম সৰ্বতুলা এণ্ড কো. [১৯৫৭] ৯ এছ.টি.চি. ৫৯৩, অনুমোদন কৰা হৈছে।

ভি. এম. চৈয়দ মহম্মদ এণ্ড কোম্পানী বনাম মাদ্ৰাজ ৰাজ্য, [১৯৫৭] এছ.চি.আৰ. ১১১৭, ব্যাখ্যা কৰা হৈছে।

দেৱানী আপীল অধিকাৰক্ষেত্ৰ: ১৯৫৯ চনৰ দেৱানী আপীল নং ৩৮।

১৯৫৪ চনৰ ৩১৩ নং আজ্ঞালেখ আবেদনত মাদ্ৰাজ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ১৯৫৬ চনৰ ২ এপ্ৰিলৰ ৰায় আৰু আদেশৰ পৰা বিশেষ অনুমতিৰ দ্বাৰা আপীল।

আপীলকাৰীসকলৰ বাবে আৰ. গণপথী আয়াৰ আৰু টি. এম. সেন।

প্ৰতিবাদীসকলৰ বাবে ভাৰতৰ মহান্যায়াভিকৰ্ত্তা চি. কে. ডাফটাৰী আৰু এছ. ভেংকাটাকৃষ্ণণ।

হস্তক্ষেপকাৰী নং ১ (অম্বুৰ টেনাৰ্ছ এছ'চিয়েচন)-ৰ বাবে এ. ভি. বিশ্বনাথ শাস্ত্ৰী আৰু এছ. ভেংকটকৃষ্ণণ।

২ আৰু ৩ নং হস্তক্ষেপকাৰী (আৰ. চেন্নাপ্পা আৰু পি. আব্দুল ৱাহাব)-ৰ বাবে আৰ. গোপালকৃষ্ণণ।

১৯৬০ চনক ১২ আগষ্ট। আদালতৰ ৰায় প্ৰদান কৰে নিম্নোক্ত ন্যায়াধীশে-

কাপুৰ ন্যা. – সংবিধানৰ ২২৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত মাদ্ৰাছ উচ্চ ন্যায়ালয়ে আবেদনৰ অনুমতি দিয়া ৰায় আৰু আদেশৰ বিৰুদ্ধে বিশেষ ছুটীৰ জৰিয়তে এই আবেদন। তাত উত্থাপিত প্ৰশ্নটো আছিল মাদ্ৰাজ সাধাৰণ বিক্ৰী কৰ অধিনিয়ম, ১৯৩৯ (১৯৩৯ চনৰ নৱম আইন)ৰ অধীনত আপীলকাৰী নং ২, উপ বাণিজ্যিক বিক্ৰী কৰ বিষয়া, ছাইদাপেটৰ দ্বাৰা বিক্ৰী কৰ নিৰ্ধাৰণৰ বৈধতা, যাক ইয়াৰ পিছত এই অধিনিয়ম বুলি উল্লেখ কৰা হ'ব।

প্ৰতিবাদী আছিল মাদ্ৰাছ চহৰৰ ওচৰৰ ক্ৰ'মপেটত চৰ্ম সংস্কাৰণীৰ ব্যৱসায় চলাই থকা এটা অংশীদাৰিত্ব প্ৰতিষ্ঠান। আকলন বৰ্ষ ১৯৫২-৫৩-ৰ আগতে ই অধিনিয়মখনৰ প্ৰাসংগিক বিধানৰ অধীনত অনুজ্ঞাপত্ৰ লৈছিল যদিও আকলন বৰ্ষৰ বাবে

অনুজ্ঞাপত্ৰ নবীকৰণ কৰা নাছিল। যেতিয়া কৰ পৰিশোধ কৰিবলৈ আহ্বান জনোৱা হৈছিল, ই তেনে কৰা নাছিল আৰু ১৯৫৪ চনৰ ২৮ ফেব্ৰুৱাৰীত ইয়াৰ ওপৰত প্ৰেৰণ কৰা জাননীখনৰ ওপৰত কোনো আপত্তিও উত্থাপন কৰা নাছিল। ৬,৭৭,৩৭৪-৪-৪ টকাৰ মুঠ আয়ত ইয়াৰ ওপৰত ১০,৫৮৪ টকাৰ কৰ নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছিল। এই আদেশ অবৈধ আৰু আইনৰ কৰ্তৃত্বৰ দ্বাৰা সমৰ্থিত নহয় বুলি ভিত্তি কৰি কৰ নিৰ্ধাৰণৰ এই আদেশ বাতিল কৰিবলৈ ২২৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত আবেদন দাখিল কৰিছিল। এই বিতৰ্ক উচ্চ ন্যায়ালয়ে গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু খৰচৰ সৈতে আবেদনখন অনুমতি দিয়া হৈছিল। ৰায়ৰ পৰিণতি হ'ল প্ৰতিবাদী প্ৰতিষ্ঠানখন, যি অধিনিয়মখনৰ অধীনত অনুজ্ঞাপত্ৰপ্ৰাপ্ত ব্যৱসায়ী নহয়, চামৰা আৰু ছালৰ ব্যৱসায়ৰ ক্ষেত্ৰত কোনো বিক্ৰী কৰ পৰিশোধৰ বাবে দ্বায়বদ্ধ নহয়। এই ৰায় আৰু আদেশৰ বিৰুদ্ধে আপীলকাৰীসকলে বিশেষ অনুমতি লৈ এই আদালতলৈ আহিছে।

উচ্চ ন্যায়ালয়ত প্ৰতিবাদী প্ৰতিষ্ঠানটোৰ বিতৰ্ক আছিল যে অধিনিয়মখনৰ ৫ নং ধাৰা, দফা (vi)ৰ অধীনত চামৰা আৰু ছালৰ ক্ষেত্ৰত বিক্ৰী কৰ পৰিশোধ কৰাৰ দ্বায়বদ্ধতা কেৱল একক বিন্দুতহে হ'ব পাৰে; যে এই কৰ ব্যৱস্থাৰ কাৰ্য্যকলাপ অনুজ্ঞাপত্ৰপ্ৰাপ্ত ব্যৱসায়ীসকলৰ মাজত সীমিত কৰা নিয়মটো শক্তি বিৰুদ্ধ আছিল আৰু সেয়েহে মাদ্ৰাছ সাধাৰণ বিক্ৰী কৰ (মুঠ আয় আৰু কৰ নিৰ্ধাৰণ) নিয়ম, ১৯৩৯-ৰ নিয়ম ১৬(৫) অৰ্থশূণ্য আৰু অকাৰ্যকৰী আছিল, যাক ইয়াৰ পিছত মুঠ আয় আৰু কৰ নিৰ্ধাৰণ নিয়ম বুলি কোৱা হ'ব আৰু *ভি. এম. চৈয়দ মহম্মদ এণ্ড কোম্পানী বনাম মাদ্ৰাজ ৰাজ্য* ([১৯৫৪] এছ.চি.আৰ. ১১১৭)-ত উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ দ্বাৰা সেইদৰে ৰায় দিয়া হৈছিল; যে এই ব্যাখ্যা গ্ৰহণ কৰি মাদ্ৰাজ ৰাজ্যই ১৯৫৪ চনৰ ২৬ ফেব্ৰুৱাৰী তাৰিখে, অৰ্থাৎ বিবাদিত কৰ নিৰ্ধাৰণৰ আদেশ দিয়াৰ দুদিন আগতে, জি. অ'. ৪৫০, ৰাজহৰ দ্বাৰা ১৬ নং নিয়মৰ দফা (৫) কৰ্তন কৰিছিল; যে মুঠ আয় আৰু কৰ নিৰ্ধাৰণ নিয়মৰ ১৬(৫) নং নিয়মটোৱেই আছিল অনুজ্ঞাপত্ৰবিহীন ব্যৱসায়ীসকলে চামৰা আৰু ছালৰ বিক্ৰীৰ ক্ষেত্ৰত একাধিক কৰ আৰোপ কৰা একমাত্ৰ বিধান আৰু সেই নিয়ম বাতিল কৰাৰ পিছত বিক্ৰী কৰ আৰোপ কৰাটো অবৈধ আৰু কৰ আইনৰ কৰ্তৃত্বৰ বাহিৰত আছিল। ইয়াৰ উপৰিও এইটোও কোৱা হৈছিল যে অধিনিয়মখনৰ অধীনত কৰাৰোপণ আঁচনিখনত, চামৰা আৰু ছালক, আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বজাৰত ইয়াৰ গুৰুত্বৰ বাবে, অধিনিয়মখনৰ ধাৰা ৩(১)-ৰ প্ৰত্যক্ষ পৰিচালনাৰ পৰা বাদ দিয়া হৈছিল যিটো সাধাৰণ আৰোপণৰ ধাৰা আছিল আৰু ধাৰা ৫(vi)-ৰ অধীনত একক বিন্দু কৰাৰোপণৰ বিশেষ সুৰক্ষা দিয়া হৈছিল। গতিকে যুক্তিটো আছিল যে চামৰা আৰু ছালৰ বিক্ৰীৰ ক্ষেত্ৰত সাধাৰণ ব্যৱস্থাটো প্ৰযোজ্য নাছিল আৰু অধিনিয়মখনৰ ৫(vi) ধাৰাত কৰাৰোপণৰ বাবে বিশেষ নিয়ম নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছিল।

উচ্চ ন্যায়ালয়ে ৰায় দিয়ে যে চামৰা আৰু ছালৰ ক্ষেত্ৰত "৩ নং ধাৰাত আৰোপ কৰা মূল্য ৫ নং ধাৰাৰ ব্যৱস্থাৰ অধীন আৰু চামৰা আৰু ছালৰ অনুজ্ঞাপত্ৰপ্ৰাপ্ত ব্যৱসায়ীৰ ক্ষেত্ৰত মূল্য আৰোপ কৰা ব্যৱস্থাটো হৈছে মুঠ আয় আৰু কৰ নিৰ্ধাৰণ নিয়মৰ ১৬ নং নিয়ম"।

উচ্চ ন্যায়ালয়ে আগলৈ ৰায় দিয়ে যে, অনুজ্ঞাপত্ৰপ্ৰাপ্ত ব্যৱসায়ীৰ ক্ষেত্ৰত একক বিন্দু কৰাৰোপণৰ লাভ সীমিত কৰা মুঠ আয় আৰু কৰ নিৰ্ধাৰণ নিয়মৰ ১৬ নং নিয়ম শক্তি বিৰুদ্ধ আছিল যিহেতু ই অধিনিয়মখনৰ ধাৰা ৫(vi)-ৰ পৰিপন্থী আছিল আৰু সেইবোৰ ব্যৱসায়ীৰ ক্ষেত্ৰত ৬-ক ধাৰা প্ৰযোজ্য নাছিল যিয়ে চামৰা আৰু ছালৰ ব্যৱসায় কৰাৰ বাবে অনুজ্ঞাপত্ৰ উলিয়াই লোৱা নাছিল আৰু যদি ধাৰা ৫(vi)-ৰ পৰিপন্থী হোৱাৰ বাবে ১৬(৫) নং নিয়ম শক্তি বিৰুদ্ধ হয়, মাদ্ৰাজ সাধাৰণ বিক্ৰী কৰ নিয়মৰ (ইয়াৰ পিছত বিক্ৰী কৰ নিয়ম বুলি কোৱা হ'ব) ৫ নং নিয়মো শক্তি বিৰুদ্ধ হ'ব যিয়ে একক বিন্দু কৰাৰোপণৰ সুবিধা লাভ কৰিবলৈ অনুজ্ঞাপত্ৰ উলিওৱাটো প্ৰয়োজনীয় কৰি তোলে। এইদৰে, ধাৰা ৩(১) আৰু ধাৰা ৫(vi)-ৰ প্ৰকৃত নিৰ্মাণৰ ওপৰত, এইটো মতামত আছিল যে বিক্ৰী কৰ নিয়মৰ ৫ নং নিয়ম আৰু মুঠ আয় আৰু কৰ নিৰ্ধাৰণ নিয়মৰ ১৬(৫) নিয়ম শক্তি বিৰুদ্ধ আছিল আৰু ধাৰা ৬-ক অনুজ্ঞাপত্ৰ নোলোৱা ব্যক্তিৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য নাছিল। ফলস্বৰূপে ই প্ৰতিবাদী প্ৰতিষ্ঠানটোৰ কৰ নিৰ্ধাৰণৰ আদেশ বাতিল কৰিছিল।

এই আবেদনৰ সিদ্ধান্ত ল'বলৈ হ'লে আইনখনৰ প্ৰাসংগিক বিধান আৰু ইয়াৰ অধীনত কৰা দুটা নিয়মৰ গোটৰ উল্লেখ আৰু বিবেচনা কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। সেইবোৰ হ'ল:-

ধাৰা ৩(১) "এই অধিনিয়মখনৰ বিধানসমূহৰ সাপেক্ষে –

(ক) প্ৰতিজন ব্যৱসায়ীয়ে প্ৰতি বছৰে বাবে এনে বছৰৰ বাবে তেওঁৰ মুঠ আয়ৰ ওপৰত কৰ দিব লাগিব; আৰু

....

(৩) কোনো ব্যৱসায়ী যাৰ যিকোনো বছৰত মুঠ আয় দহ হাজাৰ টকাৰ কম হয়, তেওঁ উপ-ধাৰা (১) বা উপ-ধাৰা (২)ৰ অধীনত সেই বছৰৰ বাবে কোনো ধৰণৰ কৰ পৰিশোধ কৰাৰ বাবে দ্বায়বদ্ধ নহ'ব।

(৪) এই অধিনিয়মৰ এই ধাৰা আৰু অন্যান্য বিধানসমূহৰ উদ্দেশ্যে, বিধান দিয়া তেনে নিয়মৰ লগত সংগতি ৰাখি আয় নিৰ্ধাৰণ কৰা হ'ব।

(৫) উপ-ধাৰা (১) আৰু (২)ৰ অধীনত কৰসমূহৰ, যদি আছে, নিৰ্ধাৰণ, আৰোপ আৰু সংগ্ৰহ কৰা হ'ব যিদৰে নিৰ্ধাৰণ কৰা ধৰণ আৰু কিস্তি অনুসৰি;

ধাৰা ৫. অনুজ্ঞাপত্ৰ আৰু অনুজ্ঞাপত্ৰৰ মাচুলৰ চৰ্তসমূহকে ধৰি নিৰ্ধাৰিত কৰা নিষেধাজ্ঞা আৰু চৰ্তসমূহৰ অধীনত।

....

(vi) সংস্কাৰ কৰা বা নকৰা চামৰা আৰু ছালৰ বিক্ৰীৰ ওপৰত ধাৰা ৩, উপধাৰা (১)-ৰ অধীনত কৰ আৰোপ কৰা হ'ব, কেৱল একেৰাহে ব্যৱসায়ীৰ দ্বাৰা বিক্ৰীৰ শৃংখলাৰ নিৰ্ধাৰণ কৰা হোৱা এনে একক বিন্দুতহে।

ধাৰা ৬ক। যদি ধাৰা ৫-ৰ অধীনত নিৰ্ধাৰিত বা ধাৰা ৬-ৰ অধীনত অধিসূচনা কৰা কোনো নিষেধাজ্ঞা বা চৰ্ত এজন ব্যৱসায়ীৰ দ্বাৰা উলংঘা কৰা হয় বা পালন কৰা নহয়, বা যদি এনেদৰে নিৰ্ধাৰিত বা অধিসূচিত কৰা চৰ্তত অনুজ্ঞাপত্ৰ উলিয়াই লোৱা বা নবীকৰণ কৰাৰ প্ৰয়োজন হয়, যদিহে ব্যৱসায়ীৰ দ্বাৰা অনুজ্ঞাপত্ৰ উলিয়াই লোৱা বা নবীকৰণ কৰা নহয়, বা তেওঁৰ দ্বাৰা উলিয়াই লোৱা বা নবীকৰণ কৰা অনুজ্ঞাপত্ৰৰ কোনো চৰ্ত উলংঘা কৰা হয় বা পালন কৰা নহয়, যিটো বৰ্ষত এনে উলংঘা বা পালন নকৰাটো সংঘটিত হয় সেই বৰ্ষৰ আৰম্ভণিৰে পৰা প্ৰয়োগ হোৱাকৈ ব্যৱসায়ীৰ বিক্ৰীৰ ওপৰত, ধাৰা ৩-ৰ অধীনত, কৰ বা কৰসমূহ নিৰ্ধাৰণ কৰিব পাৰি, যেন ধাৰা ৫-ৰ বা ধাৰা ৬-ৰ অধীনৰ অধিসূচনাৰ বিধানসমূহ, যিটো ঘটনা হ'ব পাৰে, এনে বিক্ৰীৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য নহয় আৰু ইয়াৰ সত্বেও ব্যৱসায়ীৰ দ্বাৰা উলিওৱা বা নবীকৰণ কৰা কোনো অনুজ্ঞাপত্ৰ যদি আছে, বৰ্ষটোৰ ভিতৰত বলবৎ হৈ আছিল বা হৈ আছে".

মাদ্ৰাছ সাধাৰণ বিক্ৰী কৰ (মুঠ আয় আৰু কৰ নিৰ্ধাৰণ) নিয়ম।

নিয়ম ৪(১)। "উপ-নিয়ম (২)-ত উল্লেখ থকাৰ বাহিৰে এই নিয়মসমূহৰ উদ্দেশ্যে ব্যৱসায়ী এজনৰ সৰ্বমুঠ আয় হ'ব সেই মূল্য যিটো মূল্যত ব্যৱসায়ীজনে সামগ্ৰীবোৰ বিক্ৰী কৰে।

(২) এই নিয়মৰ উদ্দেশ্যে এজন ব্যৱসায়ীৰ তলত উল্লেখ কৰা সামগ্ৰীৰ মুঠ আয় হ'ব সেই মূল্য যাৰ দ্বাৰা ব্যৱসায়ীয়ে সামগ্ৰী ক্ৰয় কৰিছে।

....

(গ) ৰাজ্যৰ অনুজ্ঞাপত্ৰপ্ৰাপ্ত চৰ্ম-সংস্কাৰকে কিনা সংস্কৰণ নকৰা চামৰা আৰু ছাল, আৰু...

(ঘ) চামৰা বা ছালৰ অনুজ্ঞাপত্ৰপ্ৰাপ্ত ব্যৱসায়ীয়ে ৰাজ্যৰ বাহিৰলৈ ৰপ্তানি কৰা সংস্কৰণ নকৰা চামৰা আৰু ছাল।

নিয়ম ১৫(১)। ৬-ৰ পৰা ১৩ নং নিয়ম অনুজ্ঞাপত্ৰপ্ৰাপ্ত চৰ্ম-সংস্কাৰক আৰু চামৰা বা ছালৰ অন্যান্য অনুজ্ঞাপত্ৰপ্ৰাপ্ত ব্যৱসায়ীসকলৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য নহ'ব; কিন্তু এনে লেনদেনৰ ক্ষেত্ৰত এইটো আৰু পৰৱৰ্তী নিয়মৰ বিধানসমূহ তেওঁলোকৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য হ'ব।

নিয়ম ১৬(১)। চামৰা আৰু ছালৰ ক্ষেত্ৰত ধাৰা ৩(১)-ৰ অধীনত পৰিশোধ কৰিবলগীয়া কৰ এই নিয়মৰ বিধান অনুসৰি আৰোপ কৰা হ'ব।

(২) যিটো পৰ্যায়ত এনে চামৰা বা ছাল ৰাজ্যৰ কোনো চৰ্ম-সংস্কাৰকক বিক্ৰী কৰা হয় বা ৰাজ্যৰ বাহিৰত ৰপ্তানিৰ বাবে বিক্ৰী কৰা হয় কেৱল সেই পৰ্যায়ৰ বাহিৰে, চামৰা আৰু ছালৰ অনুজ্ঞাপত্ৰপ্ৰাপ্ত ব্যৱসায়ীৰ দ্বাৰা সংস্কৰণ নকৰা চামৰা বা ছালৰ বিক্ৰীৰ ওপৰত কোনো কৰ আৰোপ কৰা নহ'ব;

(i) ৰাজ্যত চৰ্ম-সংস্কাৰকক বিক্ৰী কৰা সকলো সংস্কৰণ নকৰা চামৰা বা ছালৰ ক্ষেত্ৰত, চৰ্ম-সংস্কাৰকে চামৰা বা ছাল কিনা ধনৰ ওপৰত চৰ্ম-সংস্কাৰকৰ পৰা কৰ আৰোপ কৰা হ'ব;

(ii) ৰাজ্যৰ কোনো চৰ্ম-সংস্কাৰকক বিক্ৰী নকৰা কিন্তু ৰাজ্যৰ বাহিৰলৈ ৰপ্তানি কৰা সকলো সংস্কৰণ নকৰা চামৰা বা ছালৰ ক্ষেত্ৰত, ধাৰা ৩(৩)-ৰ অধীনত কৰ ৰেহাই নোপোৱা শেষৰজন ব্যৱসায়ী পৰা কৰ আৰোপ কৰা হ'ব, ধাৰা ৩(৩)-ৰ অধীনত কৰ ৰেহাই নোপোৱা শেষৰজন ডিলাৰৰ পৰা কৰ আৰোপ কৰা হ'ব, যিয়ে যি মূল্যত তেওঁ কিনিছিল, সেই মূল্যৰ ওপৰত ৰাজ্যত সেইবোৰ ক্ৰয় কৰে।

....

(৫) চামৰা বা ছালৰ অনুজ্ঞাপত্ৰপ্ৰাপ্ত ব্যৱসায়ীৰ বাহিৰে আন ব্যৱসায়ীসকলে চামৰা বা ছাল বিক্ৰী কৰিলে, ধাৰা ৩ৰ বিধানৰ অধীনত, প্ৰত্যেকবাৰ বিক্ৰীৰ সময়ত কৰ আৰোপ কৰা হ'ব"।

বিক্ৰী কৰ নিয়মৰ নিয়ম ৫(১)-ত উল্লেখ আছে :-

"প্ৰতিজন ব্যক্তি যিয়ে ....

....

....

(ঘ) চৰ্ম-সংস্কাৰক বা অইন ধৰণে চামৰা বা/আৰু ছালৰ ব্যৱসায় কৰে, বা

....

যদি তেওঁ ধাৰা ৫ আৰু ৮-ত প্ৰদান কৰা ৰেহাই বা ধাৰা ৬-ত প্ৰদান কৰা একক বিন্দু কৰ ৰেহাইৰ সুবিধা ল'ব বিচাৰে, তেন্তে উপ-নিয়ম (২)-ত নিৰ্দিষ্ট কৰা কৰ্তৃপক্ষক তেওঁৰ প্ৰতিটো ব্যৱসায়িক স্থানৰ সন্দৰ্ভত অনুজ্ঞাপত্ৰৰ বাবে প্ৰপত্ৰ ১-ত আবেদন দাখিল কৰিব, যাতে তেওঁৰ সৈতে সংযোগ কৰাত ১৯৩৯ চনৰ অক্টোবৰৰ ১৫ নং দিনটোতকৈ পলম নহয়"।

অধিনিয়মখনৰ অধীনত কৰাৰোপণ আঁচনি হ'ল এইটো। ধাৰা ৩ হৈছে সাধাৰণ আৰোপণৰ ধাৰা যাৰ অধীনত এজন ব্যৱসায়ীৰ মুঠ আয়ত নিৰ্ধাৰিত পদ্ধতিৰে কৰ আৰোপ কৰা হয়, মাথোঁ যিজন ব্যৱসায়ীৰ মুঠ আয় ১০,০০০/- টকাতকৈ কম, তেওঁৰ বিক্ৰী কৰ ৰেহাই দিয়া হৈছে। ৩ নং ধাৰাত এজন ব্যৱসায়ীৰ সৰ্বমুঠ আয়ৰ ওপৰত একাধিক বিন্দু কৰ আৰোপৰ কথা কল্পনা কৰা হৈছে। অধিনিয়মখনৰ ৫ নং ধাৰাত উল্লেখ কৰা কিছুমান নিৰ্দিষ্ট সামগ্ৰীৰ বিক্ৰী লেনদেনৰ ক্ষেত্ৰত ব্যতিক্ৰম কৰা হয়। সেই ধাৰাত কিছুমান নিৰ্দিষ্ট নিষেধাজ্ঞা আৰু চৰ্তৰ অধীনত একক বিন্দু কৰ আদায়ৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে। সেই ধাৰাটোৰ উপ-ধাৰা (vi) অনুসৰি ধাৰা ৩, উপ-ধাৰা (১)ৰ অধীনত একেৰাহে ডিলাৰৰ বিক্ৰীৰ শৃংখলাৰ এটা বিন্দুত চামৰা আৰু ছালৰ বিক্ৰী কৰ আৰোপ কৰা হয়। ধাৰাটোৰ ভাষাই (ধাৰা ৫) দেখুৱাইছে যে এই ৰেহাই কিছুমান নিষেধাজ্ঞা আৰু চৰ্তৰ অধীনত প্ৰযোজ্য যিবোৰে অনুজ্ঞাপত্ৰৰ দৰে চৰ্তসমূহ অন্তৰ্ভুক্ত কৰে। অনুজ্ঞাপত্ৰৰ সৈতে জড়িত এই নিয়মটো হৈছে বিক্ৰী কৰ নিয়মৰ ৫ নং নিয়ম, যাৰ প্ৰাসংগিক অংশ ইতিমধ্যে উল্লেখ কৰা হৈছে। ইয়াত উল্লেখ কৰা হৈছে যে যদি কোনো ব্যৱসায়ীয়ে উপ-ধাৰা ৫ আৰু ৮-ত প্ৰদান কৰা ৰেহাই বা ৫ নং ধাৰাত কৰ সম্পৰ্কে দিয়া ৰেহাইৰ সুবিধা কেৱল এটা বিন্দুতহে ল'ব বিচাৰে, তেন্তে তেওঁ সেই নিয়মত নিৰ্ধাৰিত অনুজ্ঞাপত্ৰ লাভ কৰিব লাগিব। যদি নিয়মৰ সৈতে পঢ়া ৫ নং ধাৰাত চিন্তা কৰা নিষেধাজ্ঞা আৰু চৰ্তসমূহ মানি চলা নহয়, তেন্তে আইনখনৰ ধাৰা ৬-ক-ৰ ফলত কিছুমান পৰিণতিৰ সৃষ্টি হয় যিয়ে বিশেষভাৱে কয় যে য'ত

নিৰ্ধাৰিত বা অধিসূচনা কৰা চৰ্ত এটাৰ বাবে অনুজ্ঞাপত্ৰ লোৱা বা নবীকৰণৰ প্ৰয়োজন হয় তেতিয়া এনে চৰ্ত বা নিষেধাজ্ঞা উলংঘা কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ধাৰা ৩ৰ অধীনত কৰ আৰোপ কৰিব লাগে, যেন ধাৰা ৫ৰ বিধানসমূহ এনে বিক্ৰীৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য নহয়। সেয়েহে এইটো এটা স্পষ্ট বিধান যিয়ে চামৰা আৰু ছালৰ ওপৰত বিক্ৰী কৰ একক বিন্দুত আৰোপ কৰাটো অনুজ্ঞাপত্ৰ লোৱাৰ চৰ্ত পালন কৰাৰ চৰ্তভুক্ত কৰি তোলে।

মুঠ আয় আৰু কৰ নিৰ্ধাৰণ নিয়মৰ নিয়ম ১৬(৫) আৰু অধিনিয়মখনৰ ধাৰা ৫(vi)-ৰ মাজত অসামঞ্জস্যতাৰ যুক্তিয়ে, যাক উচ্চ ন্যায়ালয়ত গ্ৰহণ কৰা হৈছিল, সেই ধাৰাটোৰ ভাষাৰ পৰা কোনো সমৰ্থন লাভ নকৰে যিটো চামৰা আৰু ছালৰ বিক্ৰীক একক বিন্দু কৰৰ অধীনত দায়বদ্ধ কৰাৰ বাবে এক ৰেহাইমূলক ব্যৱস্থা; কিন্তু, ধাৰাটোৰ প্ৰাৰম্ভিক শব্দবোৰে দেখুওৱা অনুসৰি, সেইটো নিয়মত নিৰ্ধাৰিত নিষেধাজ্ঞা আৰু চৰ্তৰ অধীন আৰু ইয়াৰ ভিতৰত এটা চৰ্ত হ'ল অনুজ্ঞাপত্ৰ লোৱা। ১৬(৫) নিয়মে কৰা কামটো হ'ল উপ-ধাৰা ৫(vi) আৰু ৬-ক-ত স্পষ্টভাৱে নিৰ্ধাৰিত চৰ্তসমূহ পালন নকৰাৰ পৰিণতিৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰা। আমি নিয়ম আৰু অধিনিয়মখনৰ ধাৰাসমূহৰ মাজত কোনো অসামঞ্জস্যতা বিচাৰি নাপাওঁ। কিন্তু দাখিল কৰা হ'ল যে মাদ্ৰাজ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ এক ৰায়ৰ পৰা আপীলত এই আদালতে ১৬(৫) নিয়মটো আইনখনৰ শক্তি বিৰুদ্ধ বুলি কৈছিল। সেই বিতৰ্ক মাদ্ৰাজ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ *ভি. এম. চৈয়দ মহম্মদ এণ্ড কোম্পানী বনাম মাদ্ৰাছ ৰাজ্য ((১৯৫২) ৩ এছ.টি.চি. ৩৬৭.)* গোচৰত দিয়া ৰায়ৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি কৰা হৈছে যিটো আপীলত এই আদালতে দৃঢ়তাৰে দৃঢ় কৰিছিল (*ভি. এম. চৈয়দ মহম্মদ এণ্ড কোম্পানী বনাম অন্ধ্ৰ ৰাজ্য, [১৯৫৪] এছ.চি.আৰ. ১১১৭)*। এই বিতৰ্ক সুসংগঠিত ভিত্তিযুক্ত নহয়। সেই গোচৰত, যেতিয়া ই মাদ্ৰাছ উচ্চ ন্যায়ালয়ত আছিল, তেতিয়া এই কথা কোৱা হৈছিল যে নিয়মসমূহে আইনখনৰ অন্তৰ্নিহিত নীতি সঠিকভাৱে পালন কৰা নাই, যিটো আছিল বিশ্ব বজাৰৰ বাবে চামৰা আৰু ছালৰ দাম প্ৰতিযোগিতামূলক স্তৰত ৰখা। তাতেই যুক্তি দিয়া হৈছিল যে চামৰা আৰু ছাল বিদেশী বজাৰত বহুত চাহিদা থকা সামগ্ৰী আৰু ইয়াৰ ৰপ্তানি মাদ্ৰাজ ৰাজ্যৰ বৈদেশিক বাণিজ্যৰ অন্যতম মূল বস্তু যিয়ে "অৰৰাম বাৰ্ক"ৰ প্ৰচুৰ যোগানৰ বাবে চৰ্ম সংস্কৰণত যথেষ্ট প্ৰাকৃতিক সুবিধা লাভ কৰিছিল, যিটো সেই উদ্দেশ্যৰ বাবে বিশেষভাৱে উপযোগী আছিল। ইয়াৰ উপৰিও যুক্তি দিয়া হৈছিল যে সংস্কৰণ নকৰা চামৰা আৰু ছাল স্থানীয়ভাৱে বা অন্য ৰাজ্যৰ পৰা আমদানি কৰি লাভ কৰা হয় আৰু হয়তো ৰাজ্যত সংস্কৰণ কৰা হয়, নহয় ৰপ্তানি কৰা হয় আৰু সেয়েহে কৰাৰোপন আঁচনি আছিল একক বিন্দুত কৰ আৰোপ কৰা অৰ্থাৎ যি পৰ্যায়ত সামগ্ৰী ৰাজ্যত সংস্কৰণ কৰা হৈছিল বা সংস্কৰণৰ বাবে বিদেশলৈ ৰপ্তানি কৰা হৈছিল। এই কাৰণে একাধিক কৰ আদায়ে অধিনিয়মখনৰ ৫(vi) ধাৰা উলংঘা কৰিছিল। দেখা যায় যে এই বিষয়ে চৰকাৰ দ্বাৰা বিবাদ কৰা হোৱা নাছিল আৰু সেয়েহে মুঠ আয় আৰু কৰ নিৰ্ধাৰণ নিয়মৰ ১৬(৫) নিয়ম শক্তি বিৰুদ্ধ বুলি ধৰা হৈছিল। কিন্তু প্ৰশ্নটো সঁচাকৈয়ে বিষয়টোৰ লগত প্ৰাসংগিক নাছিল যিদৰে ভেংকটাৰমা আয়াৰ, ন্যা., পৃষ্ঠা ৩৯৪-ত আঙুলিয়াই দিছে, য'ত তেওঁ কৈছিল:-

“এতিয়া আবেদনকাৰীসকলৰ বিতৰ্কটো হ'ল যে য'ত অনুজ্ঞাপত্ৰবিহীন ব্যৱসায়ীয়ে অনুজ্ঞাপত্ৰবিহীন চৰ্ম সংস্কাৰক বা অনুজ্ঞাপত্ৰবিহীন ব্যৱসায়ীক বিক্ৰী কৰে, তাত একাধিক কৰ আৰোপ কৰাৰ সম্ভাৱনা থাকে আৰু সেয়া ধাৰা ৫(vi) উলংঘা কৰা হ'ব। চৰকাৰৰ হৈ বিতৰ্ক দিয়া হোৱা নাই যে নিয়ম ১৬(৫) ধাৰা ৫(vi)ৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিকূল। সেয়েহে ইয়াক শক্তি বিৰুদ্ধ বুলি ধৰিব লাগিব। কিন্তু ইয়াৰ দ্বাৰা আবেদনকাৰীসকলৰ কোনো সকাহ আহিব নোৱাৰে, কিয়নো তেওঁলোক সকলোৱেই অনুজ্ঞাপত্ৰপ্ৰাপ্ত চৰ্ম সংস্কাৰক আৰু নিয়ম ১৬(৫)-ৰ কাৰ্য্যকলাপৰ দ্বাৰা কোনো কাৰণতে আঘাত পোৱা নাই। এই কথা স্বীকাৰ কৰিছিল আবেদনকাৰীসকলৰ বাবে বিদ্বান অধিবক্তাই।”

এই গোচৰটো তাৰ পিছত এই আদালতত আপীল কৰি অনা হয় আৰু এছ. আৰ. দাস, ন্যায়াধীশ (যিটো তেতিয়া তেওঁ আছিল), ১১২১ নং পৃষ্ঠাত পৰ্যবেক্ষণ কৰে:-

“শেষত বিদ্বান অধিবক্তাই আহ্বান জনাইছে যে ১৬(৫) নিয়মে অধিনিয়মখনৰ ধাৰা ৫(vi)ৰ বিধান স্পষ্টভাৱে উলংঘা কৰিছে। এই উপ-নিয়মটোক উচ্চ ন্যায়ালয়ে শক্তি বিৰুদ্ধ বুলি ধৰি লৈছে, আৰু সঁচাকৈয়ে, মাদ্ৰাছৰ বিদ্বান মহাধিবক্তাই, যিদৰে

আমাৰ আগত কৰিছিল, সেইদৰে উচ্চ ন্যায়ালয়ত বিতৰ্ক কৰা নাছিল যে নিয়ম ১৬(৫) ধাৰা ৫(vi)-ৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিকূল আছিল। সেই উপ-নিয়মটোৱে অৱশ্যে কেৱল অনুজ্ঞাপত্ৰবিহীন ব্যৱসায়ীসকলকহে প্ৰভাৱিত কৰে আৰু যিসকল আপীলকাৰী অনুজ্ঞাপত্ৰপ্ৰাপ্ত ব্যৱসায়ী, তেওঁলোক সেই উপ-নিয়মৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত নহয়।"

এই ৰায়দানৰ পৰা দেখা নাযায় যে নিয়মৰ প্ৰতিকূলতা বিতৰ্কিত আছিল বা আদালতে মূল কথাৰ ওপৰত নিজৰ মতামত প্ৰকাশ কৰিছিল বা তেনে কৰাটো প্ৰয়োজনীয় আছিল।

তাৰ পিছত বিদ্বান মহান্যায়বাদীয়ে আমাৰ সন্মুখত দাবী কৰিলে যে উচ্চ ন্যায়ালয়ত দাখিল কৰা তেওঁলোকৰ প্ৰতি-শপতনামাত আপীলকাৰীসকলে এই স্থিতি মানি লৈছে যে মুঠ আয় আৰু কৰ নিৰ্ধাৰণ নিয়মৰ ১৬(৫) নিয়মটো শক্তি বিৰুদ্ধ। কিন্তু সেইটোৱে বিষয়টোক আৰু আগুৱাই নিব নোৱাৰে, কাৰণ আইনখনৰ বিধানসমূহৰ এটা নিৰ্মাণৰ ওপৰত এই প্ৰতিকূলতাৰ যুক্তি স্থায়ী নহয়। অন্ধ্ৰ প্ৰদেশ উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই মতামত সঠিকভাৱে মানি লোৱা নাছিল যে নিয়ম ১৬(৫) নিয়ম প্ৰণয়ন কৰ্তৃপক্ষৰ শক্তি বিৰুদ্ধ আছিল: *চৈয়দ মহম্মদ এণ্ড কোম্পানী বনাম অন্ধ্ৰ ৰাজ্য* ([১৯৫৬] ৭ এছ.টি.চি. ৪৬৫.৪৭২.)। মাইছোৰ উচ্চ ন্যায়ালয়েও মাইছোৰ ৰাজ্য বনাম সৰ্বতুলা এণ্ড কোম্পানী *([১৯৫৭] ৯ এছ.টি.চি. ৫৯৩.১৫৮)* গোচৰত একে মতামত গ্ৰহণ কৰিছিল।

আইনখনৰ প্ৰাসংগিক বিধান আৰু ইয়াৰ অধীনত কৰা নিয়মসমূহৰ বিবেচনা কৰিলে দেখা যায় যে আৰোপৰ ধাৰাটো হৈছে ধাৰা ৩(১) আৰু সাধাৰণ নিয়মটো হৈছে ব্যৱসায়ীৰ সৰ্বমুঠ আয়ৰ ওপৰত একাধিক বিন্দুত কৰ আৰোপ কৰা, কিন্তু কিছুমান বিক্ৰীৰ ক্ষেত্ৰত ৫ নং ধাৰাত কল্পনা কৰা আৰু নিয়মত উল্লেখ কৰা অনুজ্ঞাপত্ৰৰ ক্ষেত্ৰত কিছুমান চৰ্ত আৰু নিষেধাজ্ঞা মানি চলা হয় আৰু মুঠ আয় আৰু কৰ নিৰ্ধাৰণ নিয়মৰ ১৬(৫) নিয়ম মানি চলা হয় শক্তি বিৰুদ্ধ নহয়।

তাৰ পিছত এই কথা কোৱা হৈছিল যে অনুজ্ঞাপত্ৰপ্ৰাপ্ত ব্যৱসায়ী আৰু চামৰাবিদৰ ক্ষেত্ৰত এটা সময়ত অনুজ্ঞাপত্ৰ আৰু কৰ আৰু অনুজ্ঞাপত্ৰবিহীন ব্যৱসায়ীৰ ক্ষেত্ৰত একাধিক কৰ দিয়াৰ ব্যৱস্থাটো সংবিধানৰ ১৪ নং অনুচ্ছেদ উলংঘা কৰে। কিন্তু আমি এই বিষয়টো ল'বলৈ নিদিলোঁ কাৰণ এইটো উচ্চ ন্যায়ালয়ত উত্থাপন হোৱা নাছিল আৰু প্ৰথমবাৰৰ বাবে এই আদালতত উত্থাপন কৰা হৈছিল। আমাৰ মতে· নিয়ম ১৬(৫)-ৰ শক্তি বিৰুদ্ধ প্ৰকৃতি আৰু অধিনিয়মখনৰ ৬-(ক) ধাৰা প্ৰযোজ্য নোহোৱাৰ সন্দৰ্ভত উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ৰায়দান ভুল আছিল আৰু সেয়েহে আপীলৰ অনুমতি দিব লাগিব, উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ৰায় আৰু আদেশ বাতিল কৰি প্ৰতিবাদকাৰীৰ আবেদন খাৰিজ কৰা হয়। এই আদালতত আৰু তলৰ আদালতসমূহত আপীলকাৰীৰ খৰচ প্ৰতিবাদীয়ে পৰিশোধ কৰিব।

আপীলৰ অনুমতি দিয়া হৈছে।

##################